

TRƯỜNG ĐẠI HỌC
SƯ PHẠM KỸ THUẬT TP. HỒ CHÍ MINH
HCMC University of Technology and Education

CHƯƠNG 6

MỘT SỐ CHUYÊN NGÀNH XÃ HỘI HỌC

GV: GVC.TS Nguyễn Thị Như Thúy

Email: ntnthuy@hcmute.edu.vn

Điện thoại: 0904932816

Cố vấn chuyên môn

*PGS.TS Nguyễn Thị Hồng Xoan
(Trưởng Khoa XHH, trường Đại học KHXX&NV,
ĐH Quốc gia TP HCM)*

XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

👉 Thiết chế gia đình đã và đang có những biến đổi về cấu trúc - chức năng, và các khía cạnh giá trị gia đình.

👉 Giá trị gia đình có thể được nhìn nhận từ nhiều chiều cạnh như:

- ❖ Truyền thống và hiện đại
- ❖ Tính cá nhân và tính tập thể
- ❖ Bình đẳng giới và chế độ gia trưởng... đặc biệt là khía cạnh hôn nhân và mối quan hệ gia đình.

👉 Các giá trị gia đình cũng chịu tác động của nhiều nhân tố:

- ❖ Các đặc điểm nhân khẩu xã hội cá nhân;
- ❖ Các đặc điểm cấu trúc của gia đình

XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

MỤC TIÊU BÀI HỌC

- ❖ Cung cấp cho sinh viên những hiểu biết chung về Lịch sử hình thành Xã hội học gia đình, khái niệm gia đình và xã hội học gia đình. Đối tượng nghiên cứu của XHH gia đình.
- ❖ Giúp sinh viên nắm được những biểu hiện có tính quy luật của sự tương tác trong gia đình, cũng như giữa gia đình và xã hội, qua đó, hiểu được những xu hướng biến đổi của gia đình, những vấn đề nảy sinh trong quá trình vận động phát triển của gia đình.
- ❖ Hình thành phương pháp tư duy, cách nghiên cứu xã hội học về gia đình, sử dụng kiến thức xã hội học để nghiên cứu, phân tích, lý giải những vấn đề của gia đình ở Việt Nam

XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

NỘI DUNG BÀI HỌC

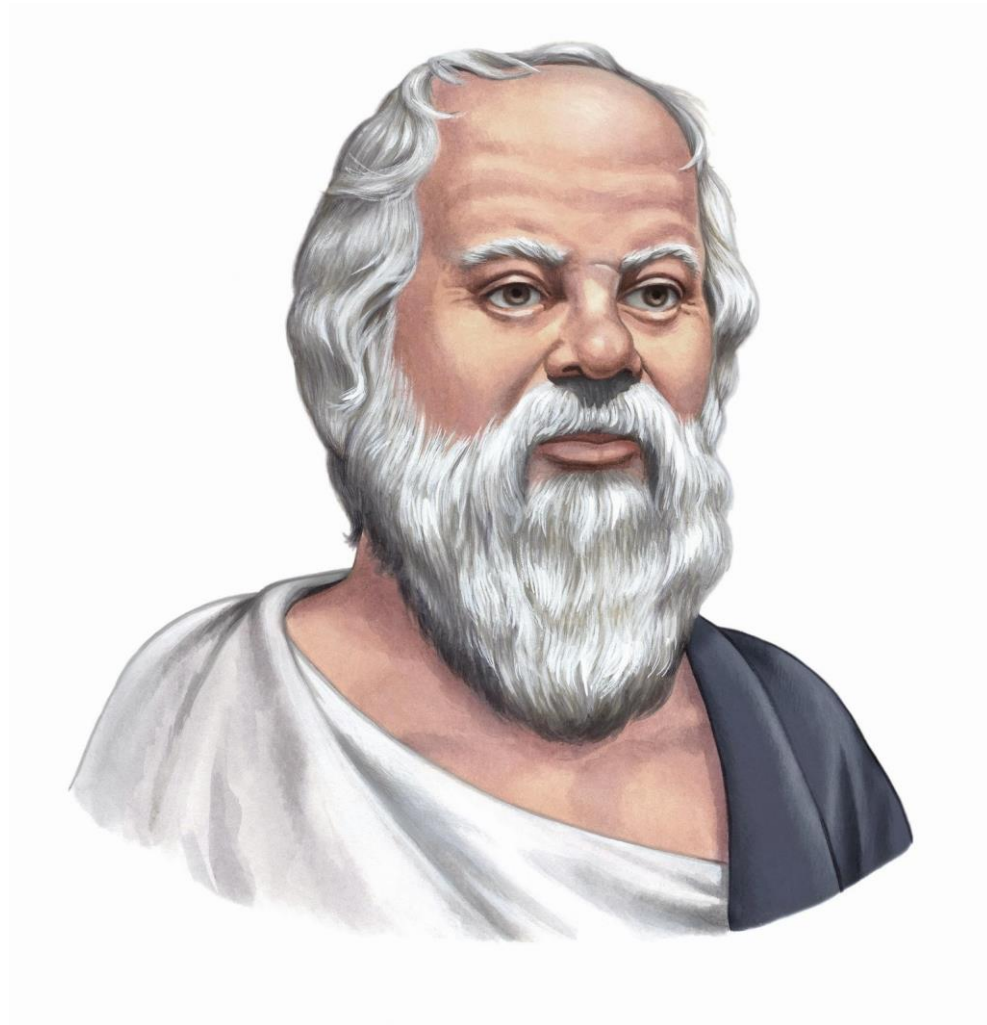
- ❖ Lịch sử hình thành Xã hội học gia đình, Khái niệm gia đình và xã hội học gia đình.
Đối tượng nghiên cứu của XHH gia đình.
- ❖ Kết cấu gia đình và Các kiểu gia đình
- ❖ Chức năng của gia đình.
- ❖ Gia đình trong xã hội công nghiệp hóa - đô thị hóa
- ❖ Những nhân tố ảnh hưởng đến độ bền vững của hạnh phúc gia đình

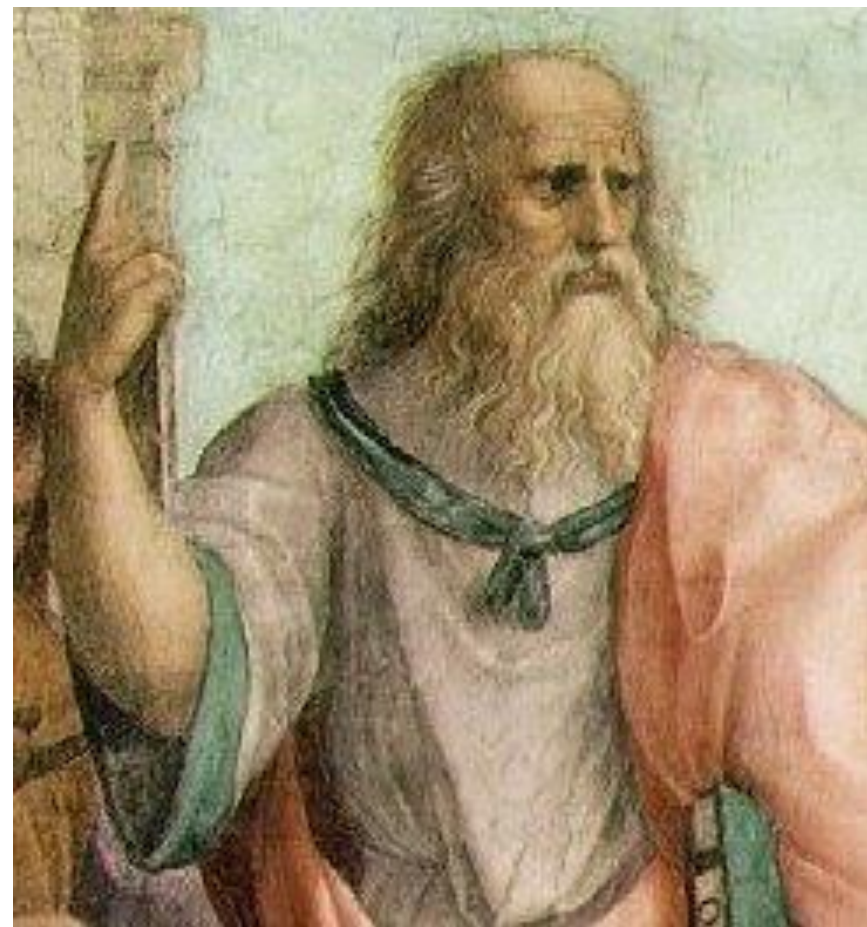
BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

LỊCH SỬ NGHIÊN CỨU VỀ GIA ĐÌNH VÀ XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Từ thời cổ đại, ba trụ cột triết học cổ điển Hy Lạp:

Socrates (469-399)

Platon (427-347)

Aristoteles (384-322)

➔ *Trước Công nguyên đã đặt nền móng cho nghiên cứu về hôn nhân và gia đình.*

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

LỊCH SỬ NGHIÊN CỨU VỀ GIA ĐÌNH VÀ XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Ở phương Đông

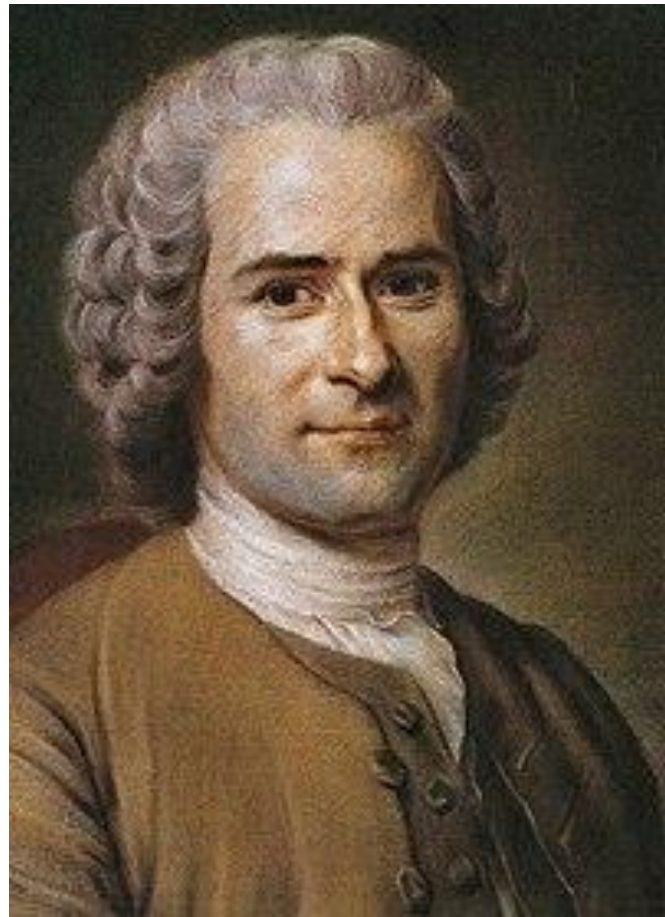
Các nhà kinh điển của Nho giáo Trung Quốc đặt gia đình vào mối quan hệ với toàn bộ hệ thống xã hội của con người, coi Nhà là mắt xích quan trọng nhất nối kết con người với đất nước và thế giới.

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

LỊCH SỬ NGHIÊN CỨU VỀ GIA ĐÌNH VÀ XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

V.Ph.Hêghel: Đưa ra các vấn đề về mối quan hệ biện chứng trong gia đình.

Nhà triết học Pháp J.J. Rousseau đã chỉ rõ xã hội tư bản trong giai đoạn đầu tiên đang phá hoại các chuẩn mực văn hoá gia đình truyền thống và khuyên con người nên trở lại gia đình truyền thống (J.J. Rousseau, 1964).

Các nhà xã hội chủ nghĩa không tưởng, Thomas More, Charles Fourier, Robert Owen, Saint-Simon đã đưa ra mô hình bình đẳng giới trong gia đình và xã hội.

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

LỊCH SỬ NGHIÊN CỨU VỀ GIA ĐÌNH VÀ XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Trên thế giới:

Những nghiên cứu khoa học về gia đình một cách thực sự bài bản và có hệ thống được bắt đầu từ thế kỷ XIX.

Ở Việt Nam

Chịu ảnh hưởng lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin với bộ “Tư bản” của C.Mác, tác phẩm “Nguồn gốc Gia đình, của Chế độ tư hữu và của Nhà nước” của Ph.Ăngghen, các tác phẩm của V.I.Lênin về Cách mạng tháng Mười, về gia đình vô sản.

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

LỊCH SỬ NGHIÊN CỨU VỀ GIA ĐÌNH VÀ XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Cùng thời kỳ này, các nhà xã hội học cũng đề cập đến gia đình:

Auguste Comte (1798-1857):

Nêu ra trật tự gia đình theo quan điểm phụ quyền

Emile Durkheim (1858-1917):

Viết về nạn tự tử và sai lệch chuẩn mực xã hội và tác động của nó tới gia đình.

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

LỊCH SỬ NGHIÊN CỨU VỀ GIA ĐÌNH VÀ XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Cùng thời kỳ này, các nhà xã hội học cũng đề cập đến gia đình:

Georg Simmel (1858-1918):

Đại biểu của thuyết tương tác xã hội.

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

LỊCH SỬ NGHIÊN CỨU VỀ GIA ĐÌNH VÀ XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Cùng thời kỳ này, các nhà xã hội học cũng đề cập đến gia đình:

Herbert Spencer (1820-1903) và Frederic Le Play (1800-1882) nhà xã hội học Pháp, người đề xướng nghiên cứu thực nghiệm về gia đình.

Nhà triết học hiện sinh Pháp Jean - Paul Sartre ở nửa đầu thế kỷ XX, coi gia đình là một sản phẩm chủ quan của thiết chế xã hội và con người.

Bác sỹ Z. Freud (1856-1939) đưa ra xu hướng nghiên cứu gia đình trong sự kết hợp tính sinh học và tính xã hội, tâm lý học.

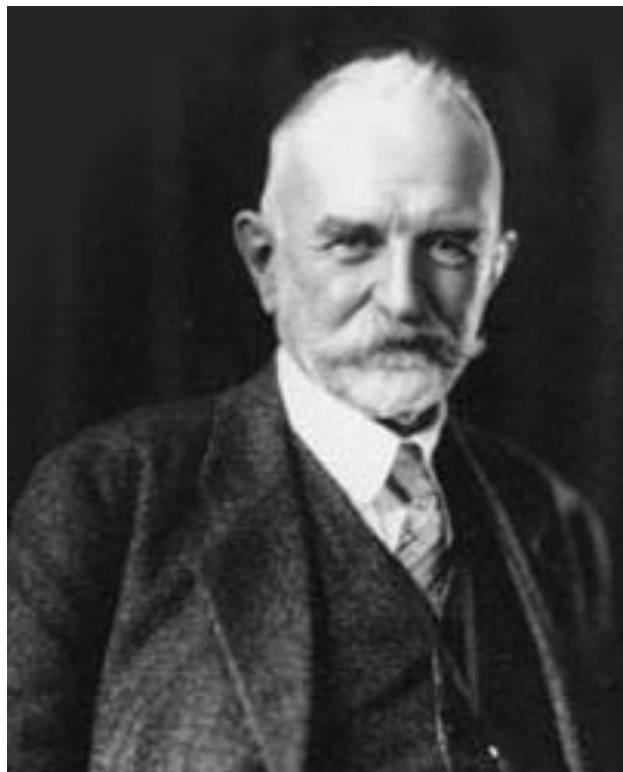

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

LỊCH SỬ NGHIÊN CỨU VỀ GIA ĐÌNH VÀ XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Max Weber (1864-1920): Nói về đạo đức và văn hóa trong gia đình

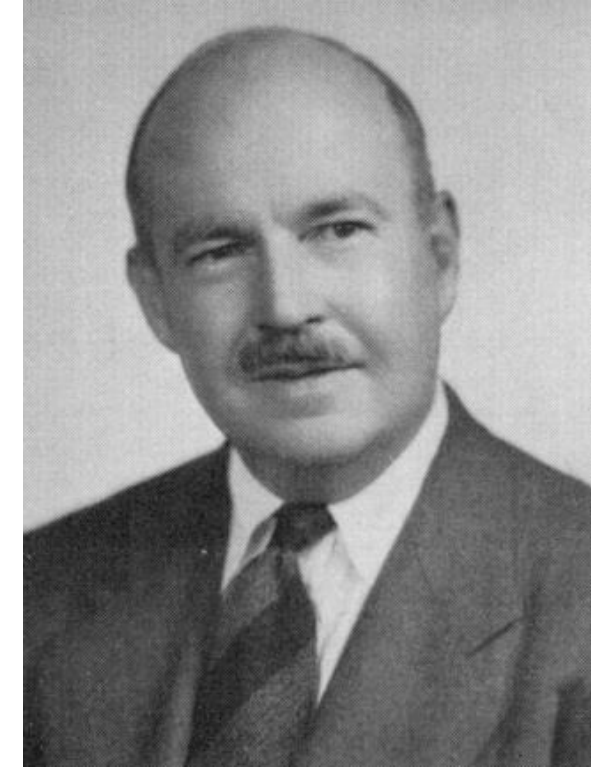
George Herbert Mead (1863-1931): nhà xã hội học Mỹ, người sáng lập ra thuyết “Tương tác biểu trưng”;

**George Herbert Mead
(1863-1931)**

**Robert K. Merton
(1910-2003)**

**Talcott Parsons
(1902-1979)**

Đã đưa ra thuyết về trật tự phụ quyền trong gia đình và xã hội

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

KHÁI NIỆM GIA ĐÌNH, XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Gia đình là một cộng đồng người sống chung và gắn bó với nhau bởi các mối quan hệ tình cảm, quan hệ hôn nhân, quan hệ huyết thống, quan hệ nuôi dưỡng và hoặc quan hệ giáo dục.

KHÁI NIỆM GIA ĐÌNH, XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Đối với xã hội học

Gia đình thuộc về phạm trù cộng đồng xã hội. Vì vậy, có thể xem xét gia đình như một nhóm xã hội nhỏ, đồng thời như một thiết chế xã hội mà có vai trò đặc biệt quan trọng trong quá trình xã hội hóa con người.

Gia đình là một thiết chế xã hội đặc thù, một nhóm xã hội nhỏ mà các thành viên của nó gắn bó với nhau bởi quan hệ hôn nhân, quan hệ huyết thống hoặc quan hệ con nuôi, bởi tính cộng đồng về sinh hoạt, trách nhiệm đạo đức với nhau nhằm đáp ứng những nhu cầu riêng của mỗi thành viên cũng như để thực hiện tính tất yếu của xã hội về tái sản xuất con người.

KHÁI NIỆM GIA ĐÌNH, XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Xã hội học gia đình là một nhánh của xã hội học chuyên biệt:

Nghiên cứu sự sinh ra, phát triển và sự hoạt động của gia đình như là một trong những hạt nhân đầu tiên của xã hội trong các điều kiện văn hóa, kinh tế - xã hội cụ thể.

Nghiên cứu về cơ cấu của chức năng gia đình trong xã hội; là một bộ môn xã hội học nghiên cứu về gia đình với tư cách là một thiết chế xã hội và một nhóm nhỏ.

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CƠ BẢN CỦA XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Nghiên cứu sự sinh ra, quá trình phát triển liên tục của gia đình trong các chế độ xã hội đã qua.

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CƠ BẢN CỦA XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Nghiên cứu về mối quan hệ giữa gia đình và xã hội

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CƠ BẢN CỦA XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Nghiên cứu các mối quan hệ trong gia đình - Xã hội học gia đình

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CƠ BẢN CỦA XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

Nghiên cứu về các chức năng của gia đình

KẾT CẤU GIA ĐÌNH VÀ CÁC KIỂU GIA ĐÌNH

KẾT CẤU GIA ĐÌNH

- ✓ Là một tổ chức nhất định về mặt lịch sử, là một xã hội thu nhỏ
- ✓ Là một thiết chế xã hội đặc thù trong đó mối liên kết giữa các thành viên trong gia đình được ràng buộc bằng quan hệ huyết thống và hôn nhân.
- ✓ Là một hệ thống các quan hệ xã hội phức tạp

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

KẾT CẤU GIA ĐÌNH VÀ CÁC KIỂU GIA ĐÌNH

CÁC KIỂU GIA ĐÌNH

Gia đình kép: Hay gọi là gia đình mở rộng, tam đại đồng đường, tứ đại đồng đường.

Gia đình đơn: Gia đình hạt nhân chỉ có hai thế hệ.

Gia đình thiếu: thiếu vợ hoặc chồng hoặc con cái.

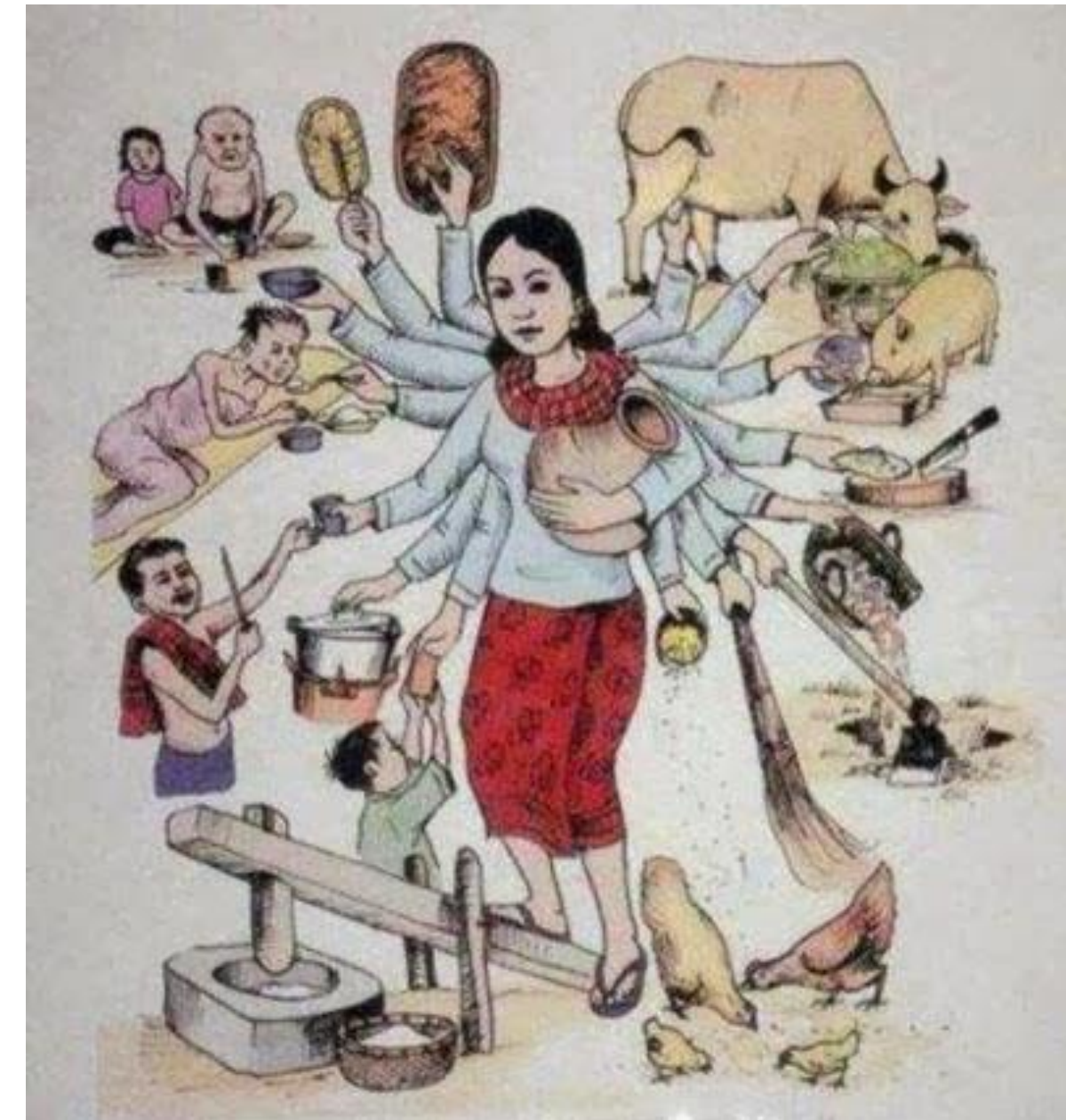

KẾT CẤU GIA ĐÌNH VÀ CÁC KIỂU GIA ĐÌNH

CÁC KIỂU GIA ĐÌNH

Gia đình mẫu hệ mới: kiểu gia đình này xuất hiện nhiều vào thời đại ngày nay, còn ngày xưa xuất hiện là do chiến tranh làm cho đàn ông chết nhiều, do tỷ lệ sinh tử không bằng nhau, nhu cầu của phụ nữ,...

Gia đình đồng giới: chủ yếu ở một số nước khác, còn ở Việt Nam hiện nay chưa được pháp luật công nhận.

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

KẾT CẤU GIA ĐÌNH VÀ CÁC KIỂU GIA ĐÌNH

CHỨC NĂNG CỦA GIA ĐÌNH

- ✓ Chức năng sản xuất và tái sản xuất nòi giống
- ✓ Chức năng giáo dục
- ✓ Chức năng kinh tế
- ✓ Chức năng văn hóa

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

GIA ĐÌNH TRONG XÃ HỘI CÔNG NGHIỆP HÓA - ĐÔ THỊ HÓA

Các chức năng của gia đình dần dần suy giảm như chức năng xã hội hóa, chức năng chăm sóc và bảo vệ trẻ em, nuôi dưỡng người già, chức năng đơn vị kinh tế độc lập, giảm thiểu sự thỏa mãn nhu cầu văn hóa tinh thần.

Nam nữ có xu hướng kết hôn muộn, sinh con muộn, quyền tự do, bình đẳng giữa vợ và chồng được nâng cao, hình thức giáo dục con cái bằng hình thức nêu gương, coi trọng ý kiến của con cái.

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN ĐỘ BỀN VỮNG CỦA HẠNH PHÚC GIA ĐÌNH

- ✓ Tình yêu trong hôn nhân.
- ✓ Tự nguyện và tự do trong hôn nhân
- ✓ Hôn nhân và pháp luật
- ✓ Tình dục trong hôn nhân
- ✓ Điều kiện và môi trường sống

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

TÓM LẠI

- Lịch sử hình thành Xã hội học gia đình, Khái niệm gia đình và xã hội học gia đình.
Đối tượng nghiên cứu của XHH gia đình.
- Kết cấu gia đình và Các kiểu gia đình
- Chức năng của gia đình.
- Gia đình trong xã hội công nghiệp hóa - đô thị hóa
- Những nhân tố ảnh hưởng đến độ bền vững của hạnh phúc gia đình

➔ Sử dụng kiến thức xã hội học để nghiên cứu, phân tích, lý giải những vấn đề của gia đình ở Việt Nam

BÀI 4: XÃ HỘI HỌC GIA ĐÌNH

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Các kiểu gia đình?

A

Gia đình kép; Gia đình đơn

B

Gia đình thiếu; Gia đình đồng giới

C

Gia đình kép; Gia đình đơn; Gia đình mẫu hệ mới; Gia đình thiếu; Gia đình đồng giới

D

Gia đình mẫu hệ mới

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Các kiểu gia đình?

A

Gia đình kép; Gia đình đơn

B

Gia đình thiếu; Gia đình đồng giới

C

Gia đình kép; Gia đình đơn; Gia đình mẫu hệ mới; Gia đình thiếu; Gia đình đồng giới

D

Gia đình mẫu hệ mới

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Kết cấu gia đình là?

A

Là một tổ chức nhất định về mặt lịch sử, là một xã hội thu nhỏ

B

Là một thiết chế xã hội đặc thù trong đó mối liên kết giữa các thành viên trong gia đình được ràng buộc bằng quan hệ huyết thống và hôn nhân.

C

Là một hệ thống các quan hệ xã hội phức tạp

D

Tổng hợp cả A, B, C

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Kết cấu gia đình là?

A

Là một tổ chức nhất định về mặt lịch sử, là một xã hội thu nhỏ

B

Là một thiết chế xã hội đặc thù trong đó mối liên kết giữa các thành viên trong gia đình được ràng buộc bằng quan hệ huyết thống và hôn nhân.

C

Là một hệ thống các quan hệ xã hội phức tạp

D

Tổng hợp cả A, B, C

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Những nhân tố ảnh hưởng đến độ bền vững của hạnh phúc gia đình?

A

Tình yêu trong hôn nhân, tự nguyện và tự do trong hôn nhân

B

Hôn nhân và pháp luật; Tình dục trong hôn nhân; Điều kiện và môi trường sống

C

Tình yêu trong hôn nhân, tự nguyện và tự do trong hôn nhân, Hôn nhân và pháp luật; Tình dục trong hôn nhân; Điều kiện và môi trường sống

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Những nhân tố ảnh hưởng đến độ bền vững của hạnh phúc gia đình?

A

Tình yêu trong hôn nhân, tự nguyện và tự do trong hôn nhân

B

Hôn nhân và pháp luật; Tình dục trong hôn nhân; Điều kiện và môi trường sống

C

Tình yêu trong hôn nhân, tự nguyện và tự do trong hôn nhân, Hôn nhân và pháp luật; Tình dục trong hôn nhân; Điều kiện và môi trường sống

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Chức năng của gia đình?

A

Chức năng sản xuất và tái sản xuất nội giống, Chức năng giáo dục, Chức năng kinh tế, Chức năng văn hóa

B

Chức năng kinh tế, Chức năng văn hóa

C

Chức năng sản xuất và tái sản xuất nội giống; Chức năng giáo dục

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Chức năng của gia đình?

A

Chức năng sản xuất và tái sản xuất nội giống, Chức năng giáo dục, Chức năng kinh tế, Chức năng văn hóa

B

Chức năng kinh tế, Chức năng văn hóa

C

Chức năng sản xuất và tái sản xuất nội giống; Chức năng giáo dục

TÀI LIỆU HỌC TẬP VÀ THAM KHẢO

- ❖ **File slide bài giảng PDF**
- ❖ **File hệ thống ngân hàng câu hỏi, đề tài tiểu luận file pdf**
- ❖ **Giáo trình: Nhập môn xã hội học**
- ❖ **Đề cương chi tiết file pdf**
- ❖ **Video bài giảng**

**CHÚC CÁC BẠN CÓ MỘT KHÓA HỌC THÚ VỊ VÀ HỌC HỎI
ĐƯỢC NHIỀU KIẾN THỨC BỔ ÍCH, HẸN GẶP LẠI CÁC BẠN
TRONG BÀI HỌC TIẾP THEO**